

Interpretacija Space age mode u kolekciji ženske odjeće

Janković, Nika

Master's thesis / Diplomski rad

2017

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Textile Technology / Sveučilište u Zagrebu, Tekstilno-tehnološki fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:201:618310>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-10-03**

Repository / Repozitorij:

[Faculty of Textile Technology University of Zagreb - Digital Repository](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
TEKSTILNO-TEHNOLOŠKI FAKULTET
TEKSTILNA TEHNOLOGIJA I INŽENJERSTVO

DIPLOMSKI RAD
INTERPRETACIJA SPACE AGE MODE U KOLEKCIJI ŽENSKE ODJEĆE

NIKA JANKOVIĆ

Zagreb, rujan 2017.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
TEKSTILNO-TEHNOLOŠKI FAKULTET
TEKSTILNA TEHNOLOGIJA I INŽENJERSTVO
INDUSTRIJSKI DIZAJN ODJEĆE

DIPLOMSKI RAD
INTERPRETACIJA SPACE AGE MODE U KOLEKCIJI ŽENSKE ODJEĆE

DOC. DR. SC. IRENA ŠABARIĆ

NIKA JANKOVIĆ

Zagreb, rujan 2017.

TEMELJNA DOKUMENTACIJSKA KARTICA

DIPLOMSKI RAD

KANDIDAT: Nika Janković, 10439 TTI-IDO

NASLOV RADA: Interpretacija Space age mode u kolekciji ženske odjeće

NAZIV STUDIJA: Tekstilna tehnologija i inženjerstvo

NAZIV SMJERA: Industrijski dizajn odjeće

VODITELJ RADA: Doc.dr.sc. Irena Šabarić

ČLANOVI POVJERENSTVA: 1. Doc.dr.sc. Katarina Nina Simončić, predsjednik

2. Doc.dr.sc. Irena Šabarić, član

3. Doc.dr.sc. Ksenija Doležal, član

4. Doc. art. Koraljka Kovač Dugandžić, zamjenik člana

JEZIK TEKSTA: Hrvatski

RAD SADRŽI: 70 stranica

66 slika

26 literaturnih referenci

INSTITUCIJA U KOJOJ JE RAD IZRAĐEN: Sveučilište u Zagrebu, Tekstilno- tehnološki fakultet

SADRŽAJ

1. SAŽETAK.....	5.
2. UVOD.....	7.
3. SPACE AGE UTJECAJ NA UMJETNOST.....	9.
4. IZUMI UMJETNIH VLAKANA '50.-IH I '60.-IH GODINA XX. STOLJEĆA.....	16.
4.1. Nova umjetna vlakna u svemirskim odijelima.....	18.
5. SPACE AGE ODJEĆA KAO UNIFORMA.....	20.
6. SVEMIRSKO ODIJELO.....	26.
7. MODNI FUTUROLOZI.....	31.
8. ANDRÉ COURRÈGES.....	32.
9. PIERRE CARDIN.....	36.
10. PACO RABANNE.....	38.
11. INTERPRETACIJA SPACE AGE MODE KAO INSPIRACIJA ZA KOLEKCIJU.....	40.
12. PRIMJERI UTJECAJA SPACE AGE MODE NA MODU DANAS.....	50.
13. PRIKAZ KOLEKCIJE „FASHION ODDITY" INSPIRIRAN SPACE AGE MODOM.....	53.
14. ZAKLJUČAK.....	68.
15. LITERATURA.....	69.

1. SAŽETAK

Ovaj diplomski rad se uglavnom bavi utjecajem Space Age mode na modu i dizajn '60-ih godina XX. stoljeća, kada je Space Age bio u svome kreativnom procvatu. Objasnit će se političko, socijalno, kulturno stanje tih godina, te će se staviti fokus na stanje u modi, dizajnu i umjetnosti u svijetu toga desetljeća. Detaljno će se opisati Space age i posebno se zaustaviti na dizajnerima futuristima, pionirima Space Age mode, koji su kreirali odjeću u svemirskom stilu (André Courregès, Pierre Cardin i Paco Rabanne), te opisati kolekcije koje su dizajnirali pod futurističkom inspiracijom, odjevne predmete i krojeve koje su konstruirali, te ideje koje su htjeli iskazati kroz svoj dizajn.

Dizajnirana, konstruirana, skrojena i sašivena kolekcija će se inspirativno bazirati na, već navedenim, trima dizajnerima pionirima Space Age stila. Dva odjevna predmeta će biti dizajnirana kao inspiracija na Space Age kolekciju „*Couture Future*“ iz 1964. André Courrègesa, jedan odjevni predmet po uzoru na kolekciju „*Cosmos*“ iz 1966. Pierre Cardina i jedan odjevni predmet po uzoru na kolekciju „*12 nenosivih haljina od suvremenih materijala*“ iz 1968. Paca Rabannea, ali kostime koje je dizajnirao za film „*Barbarella*“.

Likovna mapa će se sastojati od radova nacrtanih u vektorskom grafičkom računalnom programu za crtanje- *Adobe Illustratoru*, te od radova nacrtanih u grafičkom računalnom programu za obradu slika- *Adobe Photoshopu*. Radovi će biti inspirirani Space Ageom i gore navedenim kolekcijama.

Ključne riječi: Space Age, Svemir, futurizam, retrofuturizam, budućnost, geometrija, minimalizam, uniforme, dizajn, umjetnost

ABSTRACT

This graduate thesis deals with the influence of Space Age fashion on fashion and design in the 1960s, when Space Age was in its creative peak. The political, social, cultural condition of these years will be explained, and focus kept on the state of fashion, design and art in the world of that decade. Space Age will be described in detail and will be particularly stalled on the Futurist designers, Space Age fashion pioneers, who created the space-style clothing (André Courregès, Pierre Cardin and Paco Rabanne), and describe the collections they designed under futuristic inspiration, designs they designed, and the ideas they wanted to express through their design.

The designed, constructed, tailored, and assembled collection will be inspired by the three pioneers of Space Age style designers. The two clothing items will be designed as an inspiration for the 1964. Space Age "*Couture Future*" collection by André Courrèges, one clothing item that is modeled on the 1966. "*Cosmos*" collection by Pierre Cardin, and one clothing item that is modeled on the collection 1968. „*12 Unwearable dresses from contemporary materials*" by Paco Rabanne, but also inspired by the costumes he designed for the film "*Barbarella*".

The image folder will consist of drawings drawn in the vector graphics drawing software - *Adobe Illustrator*, and works drawn in the graphics processing software - *Adobe Photoshop*. Works will be inspired by Space Age and the above-mentioned collections.

Keywords: Space Age, Space, Futurism, Retrofuturism, Future, Geometry, Minimalism, Uniform, Design, Art

2. UVOD

Duboka transformacija mode koja se očitovala u '60-ima započela je krajem II. svjetskog rata. Velika stopa rođenih u periodu od 1945. do 1965. u cijelome svijetu zamalo je udvostručila prijeratni broj djece. Do 1965. godine kada je 5- 10 % svjetske populacije bilo ispod 20 godina starosti, javlja se nova klijentela mladih ljudi čiji financijski resursi bivaju veći od onih koje su njihovi roditelji imali u istim godinama. Mladi se duže školuju, i broj studenata s mogućnošću besplatnog obrazovanja raste.¹ Diljem svijeta mladi prosvjeduju i dižu revolucije, Bob Dylan opisuje tadašnje stanje u svijetu i SAD-u: „1968. Beatles-i su bili u Indiji. Amerika je bila pokrivena i ogrnuta dekom bijesa. Studenti na sveučilištima su uništavali parkirane aute, razbijali prozore. Rat u Vijetnamu je slao zemlju u veliku depresiju. Gradovi su gorili, ljudi su se obarali toljagama.(...) Testovi na droge su bili popularni jer je droga davala ljudima stav koji bi trebali imati. Novi svjetski poredak je mijenjao društvo i sve se kretalo izuzetno brzo. Stroboskopska svjetla, UV svjetla- val budućnosti. Studenti koji pokušavaju smanjiti kontrolu nacionalnih sveučilišta, proturatni aktivisti koji sile gorke razmjene. (...) Ako si gledao vijesti, mislio bi da je cijela nacija u plamenu. Izgledalo je kao da svakoga dana buklja pobuna u drugom gradu, sve je bilo na granicama opasnosti i promjene- džungle Amerike su bivale raščiscene. Stvari koje su bile u tradicionalnoj crnoj i bijeloj, sada su eksplodirale u puni spektar boja".²

Space age je vremenski period koji je započeo lansiranjem Zemljinog prvog umjetnog satelita Sputnika 1 u svemir, od strane tadašnjeg Sovjetskog Saveza, 4. rujna 1957., a traje još i danas. Obuhvaća aktivnosti vezane za Svemirsku utrku između Sovjetskog Saveza i SAD-a, istraživanje svemira, svemirsku tehnologiju i kulturne događaje pod utjecajem tih događaja.³ Lansiranje Sputnika 1 donijelo je mnoge promjene u svijetu- potaknulo je nove političke, vojne, tehnološke i znanstvene promjene.⁴ Početak Space Age perioda, osim na polja znanosti i tehnologija, također, je djelovalo na kulturno-društvene, umjetničke i promjene u modnome svijetu. Nastaju novi materijali, oblici, linije, krojevi, pokreti, stilovi, itd. Umjetnici diljem svijeta sudjeluju u ovom novonastalom pokretu i rade pod njegovim utjecajem. Arhitekti, modni dizajneri i dizajneri interijera uvrstavaju nezaobilazne ravne, stroge, geometrijske oblike i linije u svoje radove. Modni dizajneri kreiraju odjeću futurističkih linija, oblika i komponenata u

¹ Deslanders, Yvonne; Boucher, Francois, *20,000 Years of Fashion: The History of Costume and Personal Adornment*, H. N. Abrams, 1987., str.423-424

² Dylan, Bob: *Chronicles Volume One*, SIMON&SCHUSTER PAPERBACKS, New York, 2004., str.114

³ <http://www.ship.gr/age/sp.htm>

⁴ <https://history.nasa.gov/sputnik/>

konstrukciji i prilagođavaju novoizumljene materijale u dizajnu, te se na taj način približavaju mlađim generacijama.

3. SPACE AGE UTJECAJ NA UMJETNOST

Svemirska utrka, kao što je već spomenuto je imala velik odraz i utjecaj na skoro sve vrste umjetnosti. Glazbenik David Bowie biva fasciniran filmom Stanleya Kubricka „2001: Odiseja u Svemir“ te snima pjesmu sličnog imena na engleskom jeziku "Space Oddity" (film u originalu glasi "2001: A Space Odyssey"). Tekst pjesme se odnosi na astronauta Major Toma koji iz svoje letjelice u Svemiru razgovara s kontrolorima svemirskog leta na tlu, a video spot izlazi 1969.godine.

Slika 1. a) i b) : Scene iz Bowijevog video spota za pjesmu „Space Oddity“

David Bowie je u početku svoje karijere bio općenito inspiriran svemirskom utrkom pa je stvorio par svemirskih likova pod čijim je imenima nekad nastupao: Ziggy Stardust, Major Tom. Inače je stvarao mnogo pjesama vezanih za svemirsku tematiku, kao na primjer pjesme "Starman", "Life on Mars?"... Bowie se odjevao za potrebe nastupa na pozornici, i ne samo tamo, u svemirske kombinezone.

Slika 2.: Bowijev „Ziggy Stardust“ kombinezon

Verzija pjesme Franka Sinatre iz 1964.godine "Fly Me to the Moon" (u originalnom nazivu iz 1954. godine "In Other Words") biva usko povezana sa NASA-inim Apollo svemirskim programom. Kopija pjesme biva svirana u sklopu Apollo 10 misije koja je orbitirala oko Mjeseca.⁵ Također je to prva glazba koja se čula sa Mjeseca kada ju je sa prijenosnog kazetofona u sklopu misije Apollo 11 pustio astronaut Buzz Aldrin nakon što je kročio na Mjesec.⁶

Slika 3.: Naslovnica za glazbu koja je puštana na misiji Apollo 10

⁵ http://apollotribute2.blogspot.hr/2006_04_01_archive.html

⁶ Diane K. Shah <http://www.nytimes.com/1990/11/18/magazine/on-q.html?pagewanted=all&src=pm>

Arhitektonska gradnja je također bila pod utjecajem Space Age stila, pa imamo mnogo primjera retrofuturističkih građevina ("Googie" arhitektura pod utjecajem Space Age stila, Atomic Age stila, auta, i letjelica⁷), a jedan od njih je Los Angeles Internacionalni Aerodrom (LAX), projektiran i dizajniran od arhitektonskog studija Pereira&Luckman, a sagrađen 1961. godine.⁸ Arhitekt je bio inspiriran letećim tanjurom koji je sletio na svoje četiri noge.⁹

Slika 4.: Zgrada LAX-a

⁷ <http://www.baltimoresun.com/la-trw-googie18-2008may18-story.html>

⁸ <https://web.archive.org/web/20140417000104/http://archpaper.com/news/articles.asp?id=3000>

⁹ http://cwis.usc.edu/dept/LAS/history/historylab/LAPUHK/Text/Concepts/Icons/Icons_LAX.htm

Space Age je također utjecao na dizajn interijera. Bračni par uglednih i utjecajnih arhitekata, Alison i Peter Smithson, 1956. godine za *Izložbu Idealnog Doma Daily Maila-a* su iscenirali „Kuću Budućnosti”. Kostime je radio Teddy Tingling.¹⁰

Slika 5. a), b), c): „Kuća Budućnosti” Alison i Petera Smitshona

¹⁰ <https://www.treehugger.com/interior-design/look-alison-smithsons-1956-house-future.html>

Deveta umjetnost- strip, je pod utjecajem Space Age-a dala mnoge radove. Francuski strip „Barbarella" je nacrtan 1962. godine kako bi izašao u francuskom *V magazine*, a pratio je avanture kraljice Svemira. Slični stripovi emancipacije žena su u to doba izlazili na području Francuske, SAD-a, Ujedinjenog Kraljevstva i Italije.¹¹

Slika 6.: Naslovnica stripa „Barbarella"

„Valérien et Laureline" je francuski strip iz 1967. godine koji prati dogodovštine svemirskog tajnog agenta Valeriana i njegove kolegice Laureline dok putuju kroz Svemir i vrijeme.¹²

Slika 7.: Crtež iz stripa „Valerian i Laureline"

¹¹ https://books.google.hr/books?id=uU0Md8WT33kC&pg=PA112&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false

¹² <http://www.dargaud.com/bd/Valerian>

Na filmu se Space Age prikazivao kroz mnoge tematike. Neki od utjecajnijih su: „*Odredište Mjesec*“ iz 1950. godine, „*Razbijanje zvučnog zida*“ iz 1952., „*Mjesečev pilot*“ iz 1962., „*2001: Odiseja u Svemir*“ iz 1968., „*Goldfinger*“ iz 1964., itd.¹³

Slika 8.: Poster plakat za film „*Odredište Mjesec*“

¹³ <http://www.imdb.com/list/ls008345968/>

U likovnoj umjetnosti Space Age nije bio previše popularan. No, jedan suvremeni umjetnik, radi pod pseudonimom Gato Gomez, pokušava oživiti Space Age i retrofuturizam u više grana umjetnosti.¹⁴

Slika 9. a), b), c), d), e): Space age retrofuturističke grafike suvremenog umjetnika

Gato Gomeza

¹⁴ <http://www.elgatogomezarts.com/>

4. IZUMI UMJETNIH VLAKANA '50.-IH I '60.-IH GODINA XX. STOLJEĆA

Sredinom XX. stoljeća pojavljuju se nova, umjetna vlakna od sintetskih tvari dobivenih u laboratoriju, a nedugo zatim u tvornicama. Radi se o umjetnim vlaknima II. i III. generacije, a karakteriziraju ih nadodana svojstva i razvojne mogućnosti, te uvelike poboljšana i modificirana svojstva.¹⁵ Novoizumljena vlakna su se koristila u svrhu raznih tipova odijevanja, ali i za svakodnevne potrebe kućanstva, vojske, medicine, zrakoplovstva, astronautike, itd. Neka vlakna su bila izuzetnih sposobnosti pa su se koristila za odjeću koja je štitila ljude u opasnim životnim okolnostima, kao na primjer u uvjetima izuzetno niskog ili visokog tlaka, u uvjetima izuzetno niske ili visoke temperature, uvjetima požara, itd.

Kako je u doba Hladnoga rata jedno od glavnih borilišta Istoka i Zapada bilo polje znanosti, tehnologija proizvodnje umjetnih vlakana, uz druge tehnologije, – je tada davala velik broj izuma novih vlakana. Američki sociolog David Riesman u svome eseju iz 1951. godine daje izraz za natjecanje Istoka i Zapada u istraživanju materijala: „Najlonski rat”.¹⁶ 1938. godine američka tvrtka DuPont, postaje pionir proizvodnje sintetičkih materijala jer započinje prvu proizvodnju *Nylona*, što je bilo prvo trgovačko ime vlakna od sintetiziranog poliamida (PA 6.6). Najlon je bio visoko rastezljiv i zamjena za svilene čarape. Na Istoku je uskoro izumljen *Dederon*, trgovački naziv za PA 6.6 kao produženica akronima Socijalističke Republike Njemačke (DDR). Sintetička vlakna postaju sinonimom za odjeću pristupačnih cijena, a asocijala su se sa modernim i mladenačkim stilom.

¹⁵ Čunko, Ružica; Andrassy, Maja: *VLAKNA*, ZRINSKI d.d., Zagreb, 2005.

¹⁶ Pavitt, Jean: *FEAR AND FASHION IN THE COLD WAR*, V&A Publishing, Victoria and Albert Museum, London, 2008., str. 29

Slika 10.: Plakat Sovjetskog saveza iz 1960. godine, Viktor Koretsky, na ćirilici piše:

„Iz nafte uzimamo potrebe za našu državu rijeka benzina, ulja i petroleja i dajemo tisuću predmeta za dom i kućanski komfor.“

Tkanine od PVC-a (plastičnog polivinilklorida), poznate kao i netkani tekstil od vinila, su bile korištene u odjeći visoke mode (slika 11.), a inače su korištene bile za kabanice i čizme za kišu, zavjese za tuš kabinu, ali i fetiš odjeću.

Slika 11.: Pierre Cardin, pelerina od PVC, 1969. godina, *Ready-to-wear*

4.1.Nova umjetna vlakna u svemirskim odijelima

Prva svemirska odijela najčešće su bila napravljena od Neoprenske gumom prekrivene tkanine kako zrak ne bi mogao prolaziti kroz njih. *Neopren* (polikloropren) pokazuje dobru kemijsku stabilnost i održava fleksibilnost u širokom rasponu temperature. Odijelo za prvog čovjeka u Svemiru Jurija Gagarina, SK1 leteće odijelo dizajnirano od strane Sovjetskog dizajnerskog ureda „Zvezda“ 1961. godine bilo je napravljeno od narančastog poliamida 6.6 (Najlona) sa ugrađenom kacigom i napuhnutim ovratnikom u slučaju sletanja u vodu. Čizme i rukavice bile su napravljene od čvrste i iznimno teške kože. Svemirska odijela dizajnirana za NASA-in Merkur projekt (1958.-1963.) su bila slična Sovjetskim, samo što su imala srebrni sloj tkanine od biaksijalno-orijentiranog poli(etilen-tereftalata) (boPET), korištena zbog svojstava visoke vlačne čvrstoće, kemijske i dimenzijske stabilnosti, plinske i aromatične nepropusnosti,

prozirnosti, reflektivnosti te električne izolacije, u SAD-u poznata pod trgovačkim nazivom *Mylar*¹⁷ (slika 12.b.)), dodan tkanini od Neoprenske gume koja je prekrivala tijelo.¹⁸

Odiijelo za *izlazak u otvoreni Svemir*, poznatije kao EVA (extra-vehicular activity) odijelo, dizajnirano od strane NASA-e za Apollo 11 misiju sljetanja na Mjesec 1969. godine se sastojalo od sljedećih komponenti: prvi sloj je bio donji dio odjeće sastavljen od mreže uskih cjevčica kroz koje je cirkulirala hladna voda; zatim, troslojno tlačno odijelo, napravljeno većinom od *Najlona* prekrivenim *Neoprenom*; potom pet slojeva aluminijski prekrivenom tkaninom od *Mylara*, svaki od tih slojeva je imao jedan međusloj tkanine od *Dacrona* (trgovački naziv vlakana od polietilen-tereftalata izumljen od strane DuPonta) kao zaštitu od topline; dalje dva sloja tkanine od *Kaptona* (trgovački naziv vlakana od poliimida izumljenog od strane DuPonta) za dodatnu zaštitu od topline; na kraju, dva vanjska sloja tkanine od *Teflona* (trgovački naziv fluornih vlakana izumljenog strane DuPonta) u ulozi termičke otpornosti.¹⁹²⁰

Slika 12. a), b): Odiijelo SK1 Jurija Gagarina od narančastog PA 6.6. i odijelo od *Mylara*.

¹⁷ <https://www.thoughtco.com/mylar-polyester-film-608929>

¹⁸ Pavitt, Jean: *FEAR AND FASHION IN THE COLD WAR*, V&A Publishing, Victoria and Albert Museum, London, 2008., str. 74

¹⁹ Pavitt, Jean: *FEAR AND FASHION IN THE COLD WAR*, V&A Publishing, Victoria and Albert Museum, London, 2008., str. 76

²⁰ Čunko, Ružica; Andrassy, Maja: *VLAKNA*, ZRINSKI d.d., Zagreb, 2005.

5. SPACE AGE ODJEĆA KAO UNIFORMA

„Uniforma (prema lat. *uniformis*: jednolik), posebno, točno propisana odjeća ili odijelo (određene tkanine, boje, kroja i pojedinosti) koje javno pokazuje pripadnost nekoj službi gdje je potrebno da se službena osoba jasno razlikuje od ostaloga građanstva, npr. u vojsci, policiji, željezničkom, poštanskom, vatrogasnom i bolničkom osoblju. Manje strogi oblici uniforme javljaju se i u svečanim protokolarnim zgodama (kod diplomata, pravnika, akademika itd.). Uniformiranu odjeću imaju i različite organizacije mladeži (izviđači) te polaznici internata, a često i privatnih škola.“²¹

Uniforme uvelike su povezane sa modom Space agea. To je zbog toga što je krucijalan element futurističke mode bila ideja odjeće kao uniforme, u cilju naglašavanja odjeće kao praktične i uredne. Kako odjeća Space age mode koristi geometrijske linije i oblike, tako se povezuje sa uniformama koje simboliziraju strogost, red, konformizam i disciplinu.²² U službenoj definiciji uniforme se spominje da osoba koja nosi uniformu se razlikuje od ostalog građanstva, a to je na neki način povezano sa modom Space age-a gdje modeli često izgledaju kao da nisu dio građanstva, već neki „nadjudi“ ili čovjekoliki izvanzemaljci.

Uniforme, također, sugeriraju glamurozna i fantastična putovanja svemirom raznoraznim raketama i letjelicama ili putovanja zrakom avionima.²³ U filmu iz 1968. godine Stanleya Kubricka „2001: Odiseja u Svemir“, uniforme za svemirske stjuardese je dizajnirao Hardy Amies, a i ostale futurističke kostime u tom filmu (slika 13.).

Američka zrakoplovna tvrtka Braniff uspostavila je vezu između zračnog i svemirskog putovanja 1965. godine, pa su angažirali Emilija Puccija da redizajnira, u svemirskome stilu, uniforme za stjuardese. Vibrantno obojene uniforme u početku su bile opremljene kacigom „Space Bubble“, kako bi zaštitile frizure stjuardesa kada su bile u zraku, no ideja je uskoro napuštena kao nepraktična (slika 14.).

²¹ <http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=63206>

²² https://www.researchgate.net/publication/233686679_The_Cultural_Politics_of_the_Uniform

²³ Pavitt, Jean: *FEAR AND FASHION IN THE COLD WAR*, V&A Publishing, Victoria and Albert Museum, London, 2008., str. 49

Slika 13.: Hardy Aimes kostim za stjuardesu Kubrickovog filma

Slika 14.: Stjuardesa Braniff zračne tvrtke sa „*Space Bubble*“ kacigom

Izgled Space age stuardesa na letovima Svemirom je također bio prisvojen u Istočnoj Njemačkoj 1968. godine za Televizijski toranj Berlin (*Fernsehturm Berlin*), koji je bio simbol socijalističke tehnološke superiornosti. Tada se također bio promovirao kao futuristički "doživljaj" za Nijemce Istočne Njemačke, koji bi posjetili popularni restoran "Telecafé" na vrhu tornja koji se rotira. Jedinstvene uniforme bile su dizajnirane, te su izgledale kao da će ih nositi stjuardese i ostalo osoblje aviona ili svemirske letjelice, a isticale su se uskim srebrnim radnim odijelima od srebrne imitacije kože, patentnim zatvaračima na džepovima, pažljivo izvezenim džemperima sa sjajnim „*lurex*“ efektom, zatvaračem za remenje napravljenim od akrilnog stakla²⁴. Kape su bile glavni detalj kod uniforma avijacije, a osoblje kafića je nosilo takve kape koje su predstavljale luksuz i prestiž leta avionom.²⁵ Pozdravljajući posjetitelje pri ulasku u toranj, dobijao se dojam da posjetitelji tornja bez sumnje kreću na putovanje u sutra (slika 15., 16., 17.).

Slika 15.: Osoblje i klijenti berlinskog televizijskog tornja 1968. godine

²⁴ Pavitt, Jean: *FEAR AND FASHION IN THE COLD WAR*, V&A Publishing, Victoria and Albert Museum, London, 2008., str. 49

²⁵ <http://www.maryhop.com/blog/en/categories/flight-attendant/the-fabulous-uniforms-of-the-olympic-airways>

Slika 16.: Osoblje i klijenti berlinskog televizijskog tornja 1968. godine

Slika 17.: Osoblje i klijenti berlinskog televizijskog tornja 1968. godine

Pierre Cardin je također prilagodio Space age modu u krojeve raznih uniforma, pa je tako dizajnirao Space age kostime za stjuardese, ali i medicinsko osoblje. Stjuardese „*Olympic airlinesa*“ su imale priliku nositi uniforme Pierrea Cardina od 1969. do 1971. godine, a sastojale su se od tri ključna odjevna elementa: mini suknje, pelerine i kape.²⁶

Slika 18.: Cardin uniforme za stjuardese; Slika 19.: Cardin uniforme za medicinsko osoblje

²⁶ <http://www.maryhop.com/blog/en/categories/flight-attendant/the-fabulous-uniforms-of-the-olympic-airways>

Andre Courreges je jednom izjavio za *Life* magazin: „ Radnice su me oduvijek najviše zanimale. One pripadaju sadašnjosti, budućnosti.”²⁷ Također je dizajnirao uniforme za stjuardese, ali one nikad nisu prihvaćene bile od nijedne zračne kompanije.

Slika 20.: Courrèges uniforme za stjuardese

²⁷ *Life magazine*, 21. svibnja 1965., str. 57

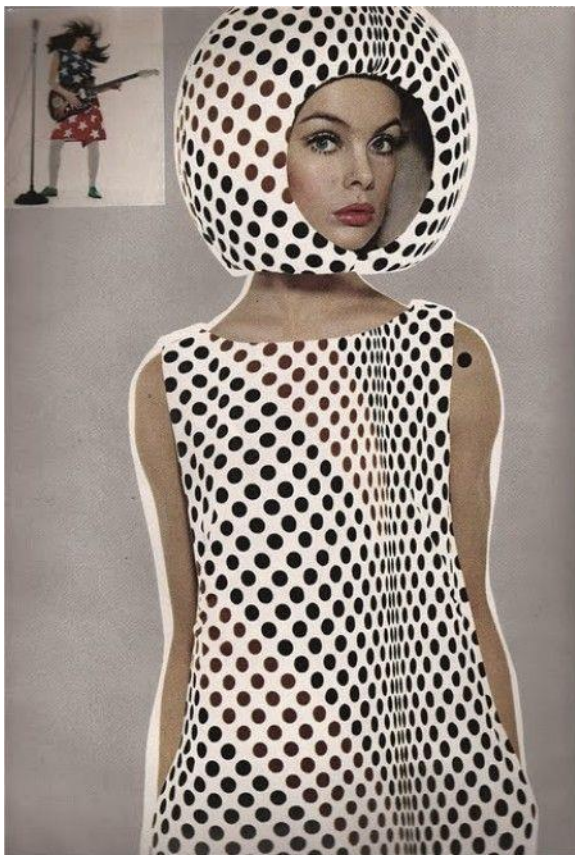
6. SVEMIRSKO ODIJELO

U travnju 1965. godine u časopisu *Harper's Bazaar*, Richard Avedon je fotografirao britanskog modela Jean Shrimpton kako nosi astronautsku kacigu i svemirsko odijelo. Izuzev svoje velike težine i ograničenog kretanja koje svemirsko odijelo omogućava astronautima, ono je ipak bilo velika inspiracija dizajnerima.

Slika 21.: Naslovnica *Harper's Bazaara* s Jean Shrimpton iz 1965. godine

Slika 22. a), b), c), d), e), f): Jean Shrimpton u svemirskim odijelima i odijevnim kombinacijama Space age mode u *Harper's Bazaar* magazinu 1965. godine

Svemirsko odijelo znači više od odjeće prilagođene za nošenje u Svemiru, ono je zapravo mali svemirski brod. Svemirsko odijelo je viđeno kao utjelovljenje kontroliranog okoliša koji u sebi sadrži sve elemente za životnu potporu, uključujući opskrbu kisikom, kontrolu temperature i uklanjanje otpada.²⁸ Štiti astronauta od vanjskih opasnosti uvjeta u Svemiru. Neki od tih opasnih svemirskih uvjeta su hladnoća i vrućina (temperatura koja se u Svemiru kreće od +125 do -100 Celzijevih stupnjeva), te vrlo opasna svemirska prašina. Svemirska odijela daju astronautu kisik za disanje kada rade u Svemiru, sadrže spremnike s pitkom vodom, te su im šljemovi pozlaćeni kako bi zaštitili oči astronauta od jakog Sunčevog zračenja i svijetlosti.

Svemirsko odijelo sagrađeno je od više dijelova. Jedan dio pokriva astronautova prsa, drugi ruke koji je povezan sa rukavicama, kaciga pokriva glavu, a zadnji dio pokriva astronautove noge i stopala. Neki dijelovi su sagrađeni od mnogo slojeva, a svaki služi nekoj svrsi.

Ispod odijela astronauti nose odjevni predmet koji pokriva njihovo tijelo osim glave, ruku i stopala. Cijevi su zašivene po cijelom tom odjevnom predmetu, kroz njih prolazi voda kako bi držala astronautovo tijelo rashlađenim.

Na leđima svemirskog odijela nalazi se ruksak („backpack”), koji sadrži zrak za disanje, te odstranjuje ugljični dioksid koji astronaut prilikom izdisaja izbacuje iz pluća. Ruksak opskrbljuje odijelo elektricitetom. Ventilator u ruksaku tjera kisik kroz odijelo, a kanta s vodom rashlađuje vodu.

„SAFER” je alat na stražnjem dijelu odijela, sastavljen od mlaznih pogona, ako astronaut slučajno odleti od svemirske stanice, može iskoristiti „SAFER” za povratak.²⁹

Povijest svemirskog odijela datira iz 1930. godine, kada su napravljena prva *visokotlačna odijela* za visinske letove koja su bila potrebna pilotima II. Svjetskog rata. Novi pogoni u tadašnjim avionima su omogućavali let u visine koje su bile ekstremno opasne za pilote. Na visini od 13,000 metara temperatura zraka je izuzetno hladna i vrti se oko -55 Celzijeva stupnja, a tlak zraka koji pritišće pilota nije dovoljno uravnotežen za održavanje svijesti pilota. Fiziološki gledano 2 su velika problema s kojima se osoba mora nositi kada ide u više visine atmosfere: padanje tlaka i smanjivanje kisika. Visokotlačna odijela su osmišljena za opstanak čovjeka u smrtonosnim okruženjima na velikim visinama atmosfere. 1946. godine zračne snage SAD-a dobivaju odijelo pod imenom „*Henry Suit*” prvo *djelomičnotlačno odijelo*. Velika je

²⁸ Pavitt, Jean: *FEAR AND FASHION IN THE COLD WAR*, V&A Publishing, Victoria and Albert Museum, London, 2008., str. 76

²⁹ <https://www.nasa.gov/audience/forstudents/k-4/stories/nasa-knows/what-is-a-spacesuit-k4.html>

potražnja bila za ovakvim odjelima u vrijeme kada je NACA (prethodnik NASA-e) vodila eksperimente sa X-avionima (eksperimentalni avioni).

Tokom vremena su postojale 2 vrste odijela: *djelomičnotlačno odijelo* i *visokotlačno odijelo*. obje vrste su uspjele održati pilote živima na velikim visinama. *Djelomičnotlačna odijela* su izuzetno uska i stvaraju pritisak na kožu pilota u slučaju dekompresije tlaka na opasno velikim visinama. U slučaju odsutnosti tlaka, plin se širi pa ova odjela stežu ljudsko tijelo čvrstim, kompaktnim vlaknima i tkaninama koja „ne dišu“.

Slika 23. a), b), c): Scene iz filma „*Razbijanje zvučnog zida*“ prikazuju glumca John Justina u ulozi pilota Philipa Peela koji prije nadzvučnoog, visinskog leta steže svoje usko *djelomičnotlačno odijelo*.

Visokotlačno odijelo je zapravo praznjikava vreća koja prijanja ljudskom tijelu, te sadrži obruče (ringove) na zapešćima i vratu kako bi se prikvačile rukavice i kaciga. Tlak zraka u *visokotlačnom odijelu* održava umjetnu atmosferu oko tijela pilota umjesto tkanine stisnute duž tijela.

Slika 24.: Scena iz filma „*Odredište Mjesec*“, prikazuje astronaute u visokotlačnim svemirskim odijelima.

NASA je počevši s istraživanjima Svemira imala potrebu za tranzicijom tlačnih odijela prema astronautskim odijelima nazvanim EVA (Extra- Vehicular Activity), odijelima za izlazak u otvoreni Svemir, što je bio potreban korak u zaštiti ljudi u Svemiru. Danas EVA odijela teže više od 110 kilograma, dok tlačna odijela teže 15 kilograma.

Slika 25.: Slika astronauta u otvorenom Svemiru

7. MODNI FUTUROLOZI

Moda Space Age-a je iznad svega bila francuski fenomen.³⁰ U Parizu od 1964. godine do 1965. trojica dizajnera, koja su učila zanat u pariškim kućama visoke mode, su stala na svoje noge i počela kreirati odjeću u svemirskome stilu. André Courrèges, najsimboličniji od trojce Space Age dizajnera, Pierre Cardin i Paco Rabanne su zapravo provotno se našli u Parizu kako bi učili arhitekturu ili građevinu na visokim fakultetima, što će se kasnije odraziti u aerodinamičnim i strogim krojevima u njihovoj odjeći. No, svu trojcu je životni put okrenuo prema modnom dizajnu odjeće. Njihove Space Age kolekcije su sadržavale nekonvencionalne sintetičke materijale, svježiu modernu paletu svijetlih boja neutraliziranu s bijelom, crnom i srebrnom, te strogu i oblu siluetu za muškarce i žene postignutu korištenjem oblikovanih i krutih tkanina koje su imale svoj oblik, a nisu pratile oblik tijela. Ova odjeća naglasila je novu vrstu funkcionalnosti: pričvršćivala se pomoću zatvarača i čičaka; tkanine su bile spajane zakovicama i zavarene metalima, baš kao što su bile spajane šavovima. S obzirom na njihov interes za suvremenim materijalima, konstrukcijskim tehnikama i skulpturalnim oblicima, praksa tih dizajnera često je usklađena s načelima modernističke arhitekture; što su u stvari sva trojca jednom i studirali.³¹

Elegantna kao trup aviona, svemirska je moda imitirala aerodinamičnu jednostavnost i strogost svemirske kapsule. Dotad vrlo moderni nabori i volani su izbjegavani u korist nove, oštre i elegantne siluete koja je također uključivala industrijske materijale. Prostorna dobna forma stvorila je nagli i često šokantan novi svemir unutar modnog kozmosa 1960.-ih.³²

³⁰ Steele, Valerie: *THE BERG COMPANION TO FASHION*, Berg Publishers, 2010., str. 47

³¹ Pavitt, Jean: *FEAR AND FASHION IN THE COLD WAR*, V&A Publishing, Victoria and Albert Museum, London, 2008., str. 50

³² Steele, Valerie: *THE BERG COMPANION TO FASHION*, Berg Publishers, 2010., str. 47

8. ANDRÉ COURRÈGES

André Courrèges rođen je 9. ožujka 1923. u gradu Pau, u Francuskoj. Bio je francuski dizajner, pionir Space age stila, modni futurologist, te je bio poznat po konstrukciji odjeće s aerodinamičnim linijama, dizajnu pod utjecajem modernizma i futurizma. U izradi odjeće je koristio modernu tehnologiju '60-ih godina XX. stoljeća i novonastala, sintetička vlakna toga perioda, te u jednom intervjuu kaže: „Pokušavam aplicirati maksimum svog ukusa s maksimumom tehnološkog i društvenog napretka svoga doba³³“. Školovao se za građevinara, za vrijeme II. svjetskog rata je bio aktivan kao pilot, ali nakon rata se okreće modi. Od 1950. do 1960. radi za Balenciagu, gdje je naučio sve što je mogao o krojenju, vrstama tkanina i konstrukciji, a poput Balenciage, postao je poznat po izradi odjeće koja je bila savršeno proporcionalna. 1961. godine otvara svoju modnu kuću pod svojim imenom gdje uskoro prikazuje odjeću dizajniranu zajedno sa svojom suprugom Coqueline. Uz Mary Quant smatra se jednim od osnivača i izumitelja *mini-suknje*, a neki izvori spominju kako je Mary Quant izjavila da je uzela ideju kratkih suknji i hlača Courrègesa, te potom svoje dizajnirala još kraće.³⁴ Dizajnirao je *go-go čizme* 1963. godine, često nazivane *Courrèges čizme*, koje su odredile veseli entuzijazam šezdesetih godina XX. stoljeća. Za njega su cipele na visoku petu bile apsurd.³⁵ Prve - bijele, ravnih peta i uzdignute do sredine lista – bile su kopirane u brojnim varijantama boja, visina i materijala.

Slika 26.: Go-go (Courrèges) čizme

³³ André Courrèges, intervju sa Betty Werther u "Is Fashion an Art?" *Metropolitan Museum of Art Bulletin* (Studen 1967.), svezak 26, br. 3, str. 139.

³⁴ http://www.fashion-era.com/the_1960s_mini.htm

³⁵ Steele, Valerie: *THE BERG COMPANION TO FASHION*, Berg Publishers, 2010., str. 47

Kolekcije koje je izbacio 1964.-1965. ostavljale su ljude bez daha, a također su utemeljile njegovu reputaciju autora Space age izgleda: geometrijski rezane mini-suknje, tunike i ženska odijela, napravljena od dvostrukog ili trostrukog gabardena, kombinirane sa majdicama i kratkim hlačama od Švicarske čipke (Svetogalski vez), na nogama nošene bijele *go-go* (*Courrèges*) čizme.³⁶ Boje koje su prevladavale u njegovim kolekcijama su bile palete svijetlih, pastelnih boja sa velikim udjelom bijele i srebrne. Britanski *Vogue* proglašava 1964. godinu „godinom Courrègesa”.³⁷

Slika 27. a), b): Courrèges, kolekcija proljeće 1965., *Elle* magazin (4. ožujka 1965.)

³⁶ Pavitt, Jean: *FEAR AND FASHION IN THE COLD WAR*, V&A Publishing, Victoria and Albert Museum, London, 2008., str. 54

³⁷ Steele, Valerie: *THE BERG COMPANION TO FASHION*, Berg Publishers, 2010., str. 180

Naglašavanje strukture i čistih, modernističkih formi potječu od njegovog dugotrajnog interesa u arhitekturu, posebice kod rada Le Corbusiera i Eero Saarinen, to izražava izrekom: „Projektirati zgradu i konstruirati haljinu, te dvije radnje imaju mnogo toga zajedničkoga!“³⁸

Slika 28.: André Courrèges i modeli.

Slika 29. a), b): Salvador Dalí i model u Courrèges naočalama

³⁸ André Courrèges, intervju sa Betty Werther u "Is Fashion an Art?" *Metropolitan Museum of Art Bulletin* (Studen 1967.), svezak 26, br. 3, str. 138

Danas, modna kuća Courrèges i dalje radi. Na ceremoniji uručenja nagrade za najbolje izvođače u mediju videa (VMA-Video Music Awards) 2015.godine, američka pjevačica Miley Cyrus je nosila više kombinacija u svemirskom stilu, a dvije odjevne kombinacije bile su André Courrègesove.

Slika 30. a), b): Miley Cyrus u Courrèges kombinacijama na pozornici VMA 2015. godine

Njegov utjecaj na modu „youthquake“ generacije i *mod* pokreta je izuzetno velik i dan danas dizajneri se inspiriraju njegovim kreacijama kada žele oživiti retro stil 1960.-ih.

Slika 31. a), b), c): Diana Ross za Courrègesa

9. PIERRE CARDIN

„Odjeća koju preferiram je izumljena za život koji još ni ne postoji- svijet sutrašnjice.“³⁹

Pierre Cardin francuski je dizajner rođen 22. srpnja 1922. u San Biagio di Callalta, Italija. Poznat je po svojem avangardnom stilu i Space age dizajnu. Preferira geometrijske linije, oblike i motive, često ignorirajući žensku siluetu, unaprijedio je svoju „unisex“ modu. Studirao je arhitekturu prije nego što se zaposlio u modnim kućama Paquina, Schiaparelli, i potom Diora u 1947. godini. 1950. godine utemeljuje napokon svoju modnu kuću, sa prvom kolekcijom visoke mode 1953. godine. 1959. godine izbacuje svoju prvu *ready-to-wear* kolekciju, što je tada bilo, za francuska tradicionalna mjerenja, kontradiktorno. Te kolekcije su prikazivale njegovu preferenciju prema strogim linijama koje nisu pratile linije tijela, što je postizao koristeći strukturirane i elastične materijale. Tako je razvio i patentirao materijal Cardine, napravljen od sintetičke vune Dynel, koji bi se formirao i spajao termofiksiranjem i na taj način dobivao 3D reljefe na tkaninama, pa je odjeća izgledala kao da ima skulpture po sebi.

Slika 32.: Cardinove haljine i reljefni detalji

³⁹ Mendes, Valerie; *Pierre Cardin Past, Present, Future*, 3Nishen Publishing, London, 1990.

Za razliku od Courregesa i Rudi Gernreicha, nije nikada promovirao ženske hlače, iako je je njegov dizajn „aseksualan”.⁴⁰ Koristio je futurističke motive koje je dobivao koristeći geometrijske oblike- krugove i kružnice, trokute, simbole munja i ciljeva. Ti motivi kao da su značili i prikazivali modele kao članove četa i timova, i zato je Cardinova odjeća najbolje predlagala Space Age izgled doslovno kao uniformu za mlade („youthquake”), najbolje prikazano u njegovoj *Cosmos* kolekciji iz 1967.godine.⁴¹

Slika 33. a), b): Modeli u Cardinovoj *Cosmos* kolekciji

⁴⁰ Steele, Valerie: *THE BERG COMPANION TO FASHION*, Berg Publishers, 2010., str. 117

⁴¹ Pavitt, Jean: *FEAR AND FASHION IN THE COLD WAR*, V&A Publishing, Victoria and Albert Museum, London, 2008., str. 58

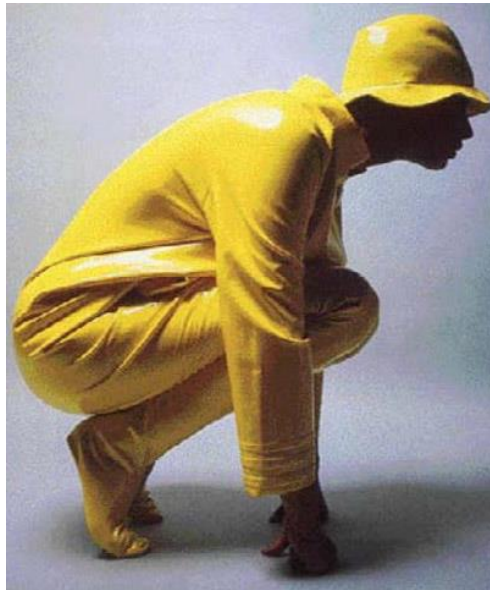
10. PACO RABANNE

Rabanne je 1951. godine došao u Pariz kako bi studirao arhitekturu, te je džeparac zarađivao dizajnirajući modne dodatke (engl. *accessories*) za odjeću raznih pariških modnih kuća, jedni od njih su bili Courrèges, Cardin, Balenciaga, Givenchy. Njegove drške za torbe, gumbi i nakit su se sastojali najčešće od Rodoidne plastike, a usavršio je tehnike zakivanja, ljepljenja, oblikovanja materijala, te je do 1965. godine stekao cijenjeni ugled izrađivača nakita. Rodoid je bio dovoljno lagan i elastičan da bi se koristio za odjeću, kao što se koristio za nakit. Diskove i pruge je izrezivao iz metalnih ploča, plastika je bila spojena metalnim ringovima, i to bi stvaralo slojni efekt. Prve odjevne predmete od Rodoidne plastike je prodavao u pariškom butiku Dorothée, a prvu kolekciju „12 nenosivih haljina od suvremenih materijala” koje su nosile bosonoge manekenke je predstavio u veljači 1966. godine u pariškom hotelu George V. Nenosive haljine su uistinu bile neugodne za nositi, teške, metal hladan, a krajevi plastike oštri. No, Rabanne je tu svoju kolekciju zvao „modnim manifestom”!

Slika 34.: Model u haljini Rabannove kolekcije „12 nenosivih”

Bavio se širokim spektrom materijala u svome dizajnerskom radu, pa je tako spajao kožu sa metalnim klinovima gdje se kod odjeće više dobivao izgled primitivnih ljudi iz Željeznog doba, a ne Space Age izgled po kojem je bio poznat. Također, radio je haljine od papira, a inspiraciju je dobivao iz arhitektonskih planova. Izradio je i kabanicu *Giffo* od jednog dijela plastike, tako što bi oblak prašine iz spreja poprskao u kalup, i kada bi se osušio bi se ogulio i odmah bio spreman za nositi.⁴²

Slika 35.: Rabannova kabanica *Giffo*

Slika 36.: Plastična haljina Paca Rabannea

⁴² Steele, Valerie: *THE BERG COMPANION TO FASHION*, Berg Publishers, 2010., str. 589-591

11. INTERPRETACIJA SPACE AGE MODE KAO INSPIRACIJA ZA KOLEKCIJU

1. Model

Haljina s okruglim rupama na bočnoj strani, inspirirana haljinom André Courrègesa.

Inspiracija:

Slika 37.: Courrègesova haljina s okruglim rupama na bočnoj strani

Interpretacija:

Slika 38.: Interpretacija Courrègesove haljine s okruglim rupama na bočnoj strani

2. Model

Haljina inspirirana *baby-doll* haljinom Andre Courrègesa iz njegove kolekcije iz 1964. godine „*Couture Future*”.

Inspiracija:

Slika 39. a), b): Courrègesova haljina iz „*Couture Future*” kolekcije

Interpretacija:

Slika 40.: Interpretacija Courrègesove haljine iz „*Couture Future*“ kolekcije

3. Model

Kostim inspiriran kostimom iz filma „*Barbarella*“ iz 1968. godine, Paco Rabanne, uz Jacquesa Fonteraya, je dizajnirao kostime za taj film.

Inspiracija:

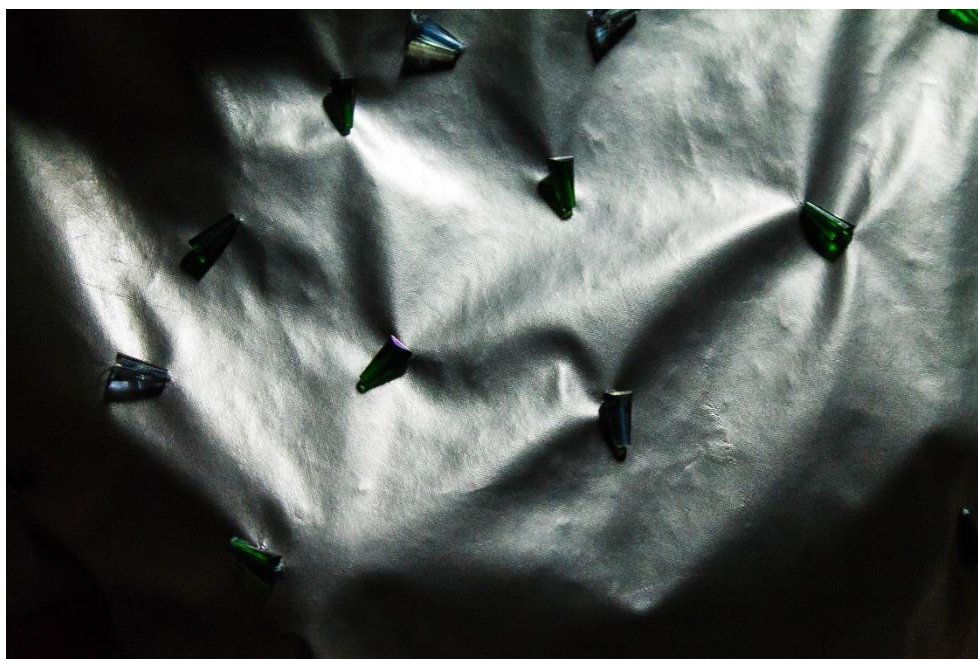

Slika 41. a), b): Jane Fonda u kostimima za film „*Barbarella*“

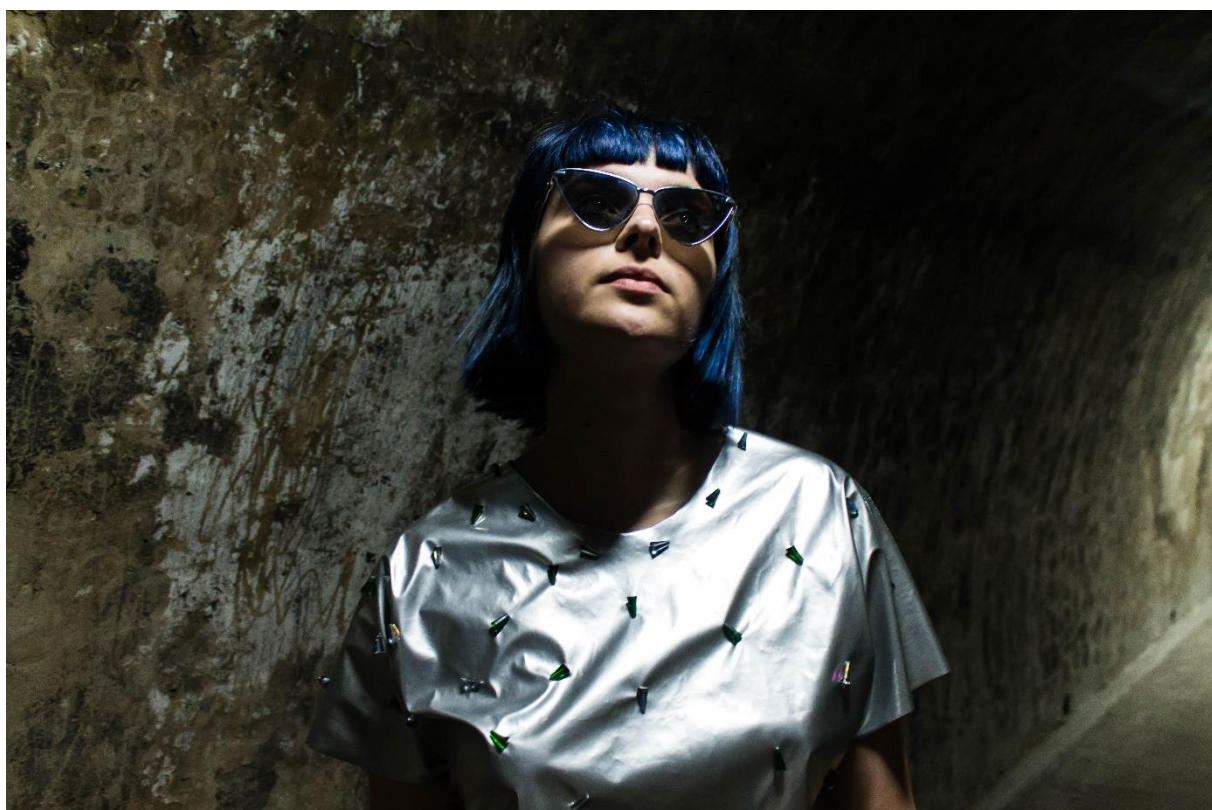
Interpretacija:

Slika 42.: Interpretacija Rabanneovog kostima iz filma „*Barbarella*“

Slika 43.: Detalj interpretacije Rabanneovog kostima iz filma „*Barbarella*“

Slika 44.: Detalji interpretacije Rabanneovog kostima iz filma „*Barbarella*“

4. Model

Haljina inspirirana općenito haljinama kolekcije Pierrea Cardina iz 1966. godine.

Inspiracija:

Slika 45.: Kolekcija Pierrea Cardina iz 1966. godine

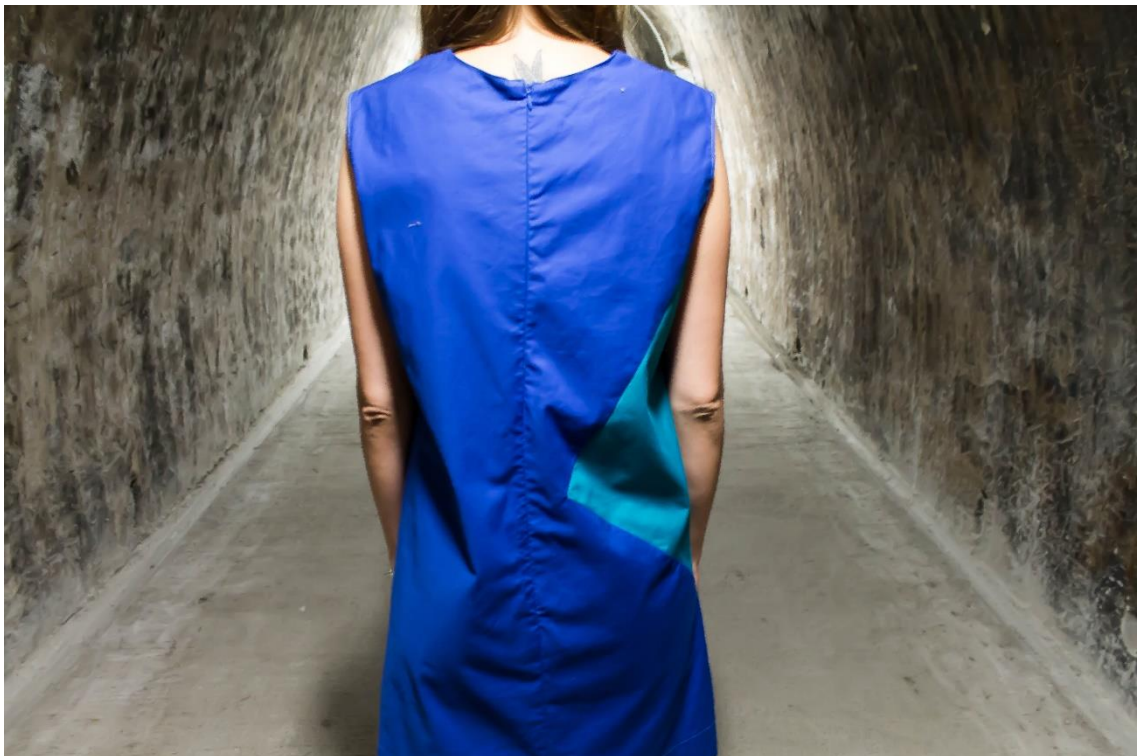
Interpretacija:

Slika 46.: Interpretacija haljine kolekcije Pierra Cardina iz 1966. godine

Slika 47.: Detalji interpretacije haljine kolekcije Pierra Cardina iz 1966. godine

Slika 48.: Detalji interpretacije haljine kolekcije Pierra Cardina iz 1966. godine

12. PRIMJERI UTJECAJA SPACE AGE MODE NA MODU DANAS

Space age i dan je danas inspiracija mnogim umjetnicima, a ponajviše modnim dizajnerima. Kreacije velikih dizajnerskih imena koje slavni i poznati nose na dodjelama nagrada, crvenim tepisima, i sličnim svečanostima su danas većinom svemirskog karaktera. Futurizam i Space Age kao da se vraćaju.

Harper's Bazaar je u svibnju ove godine (2017.) izbacio editorijal „Svemirska Odiseja Gigi Hadid” sa jednom od najpopularnijim modelima današnjice- Gigi Hadid. Fotografija s naslovne strane podsjeća na onu iz 1965. godine s Jean Shrimpton.

Slika 49.: Gigi Hadid u Space age odjevnoj kombinaciji i okruženju za magazin *Harper's Bazaar*

H&M u kolaboraciji s Alexanderom Wangom 2014. godine, između ostalih odjevnih predmeta, izbacuje jaknu svemirskog izgleda koja podsjeća na astronautsko odijelo.

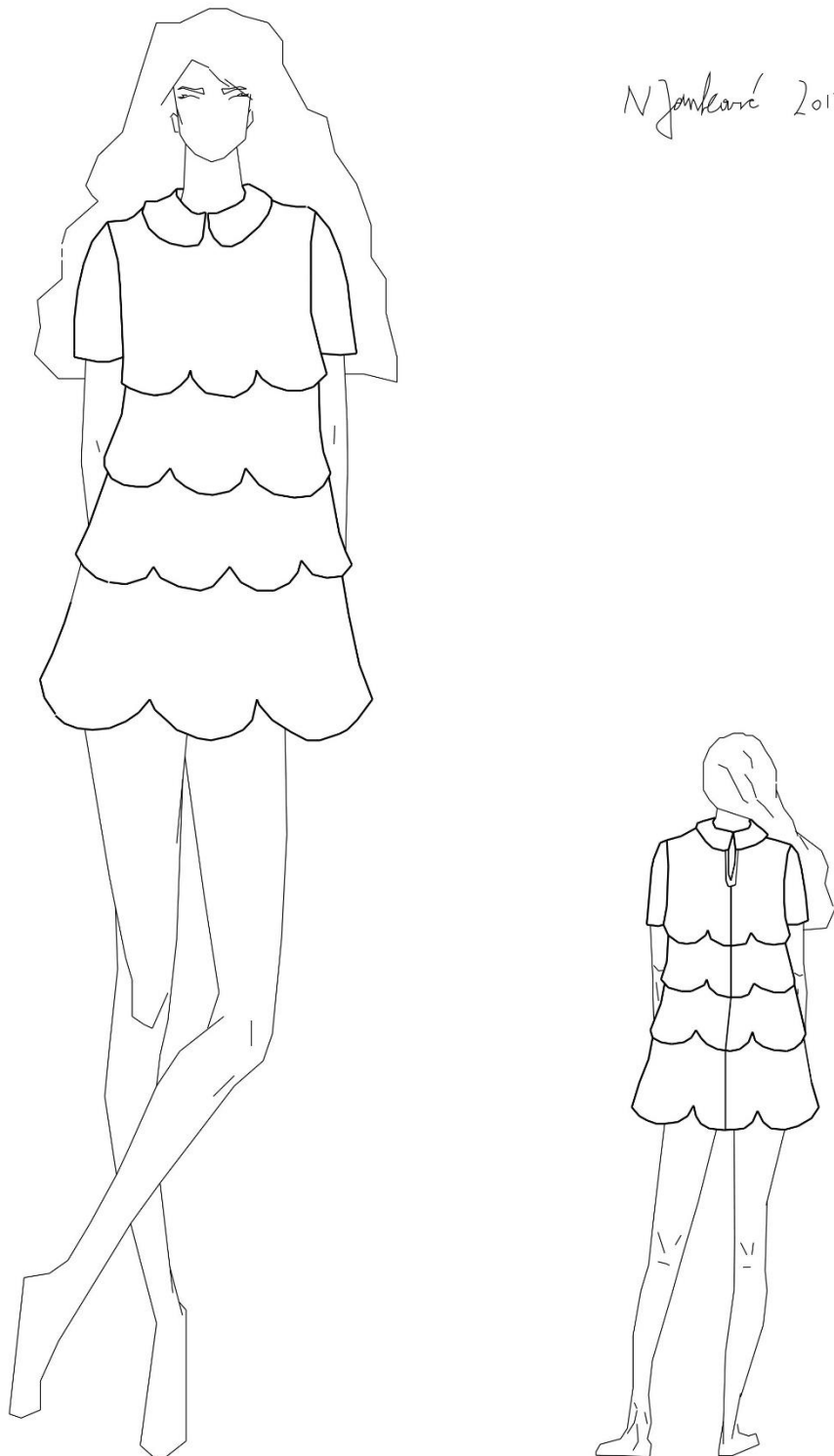
Slika 50.: Model u Alexander Wang za H&M sportskoj kombinaciji i jakni koja podsjeća na svemirsko odijelo

Za iznimno popularan film futurističke tematike „*Peti element*“ snimljen 1997. godine Luca Bessona kostime za likove je radio Jean Paul Gaultier.

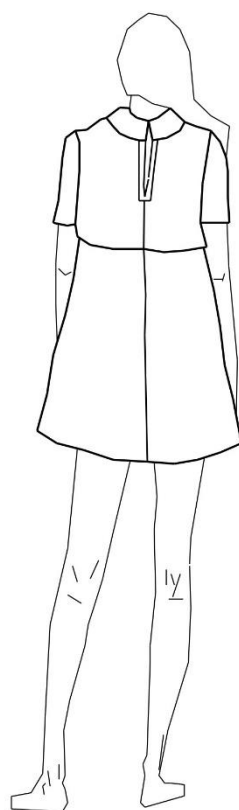
Slika 51.: Dizajner Jean Paul Gaultier iza scena na snimanju filma „*Peti element*“ s glumicama odjevenima u Gaultierove kostime za svemirske stjuardese

**13. PRIKAZ KOLEKCIJE „FASHION ODDITY" INSPIRIRAN SPACE AGE
MODOM**

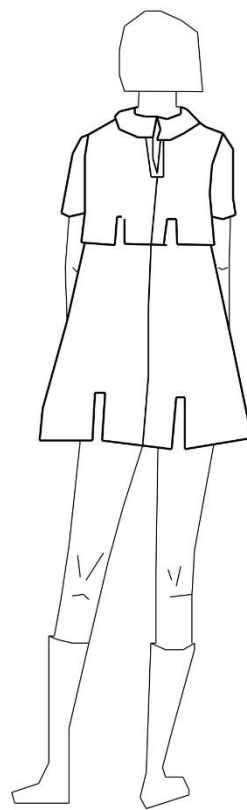
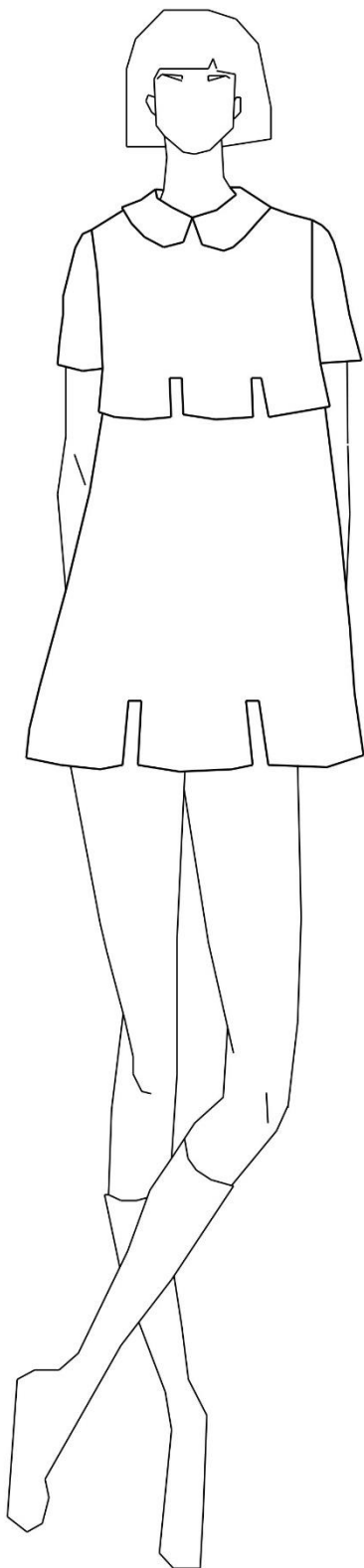
Slika 52.: Model 1

N. Janković 2017

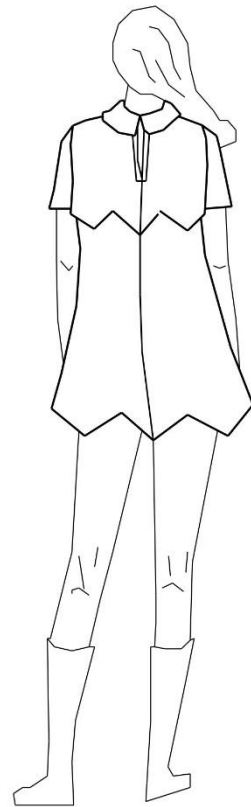
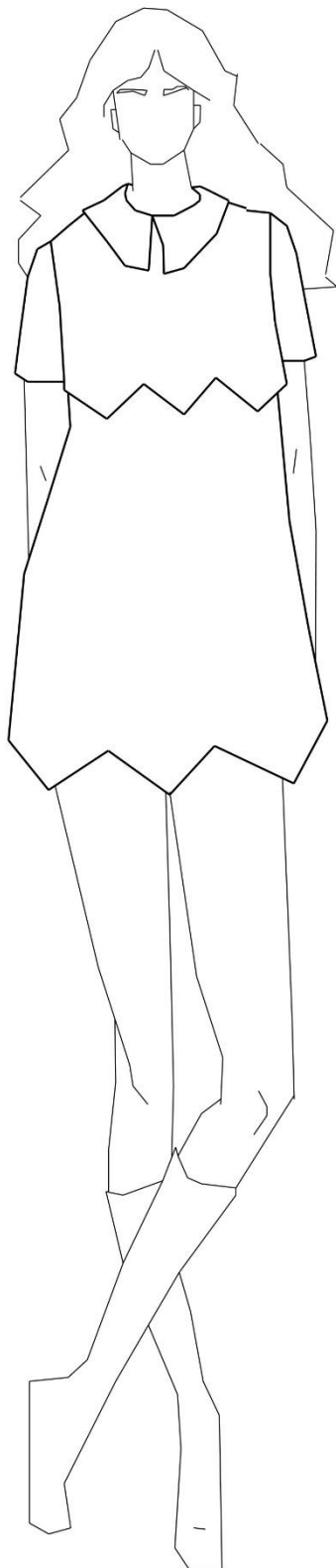
Slika 53.: Model 2

N. Janković 2017

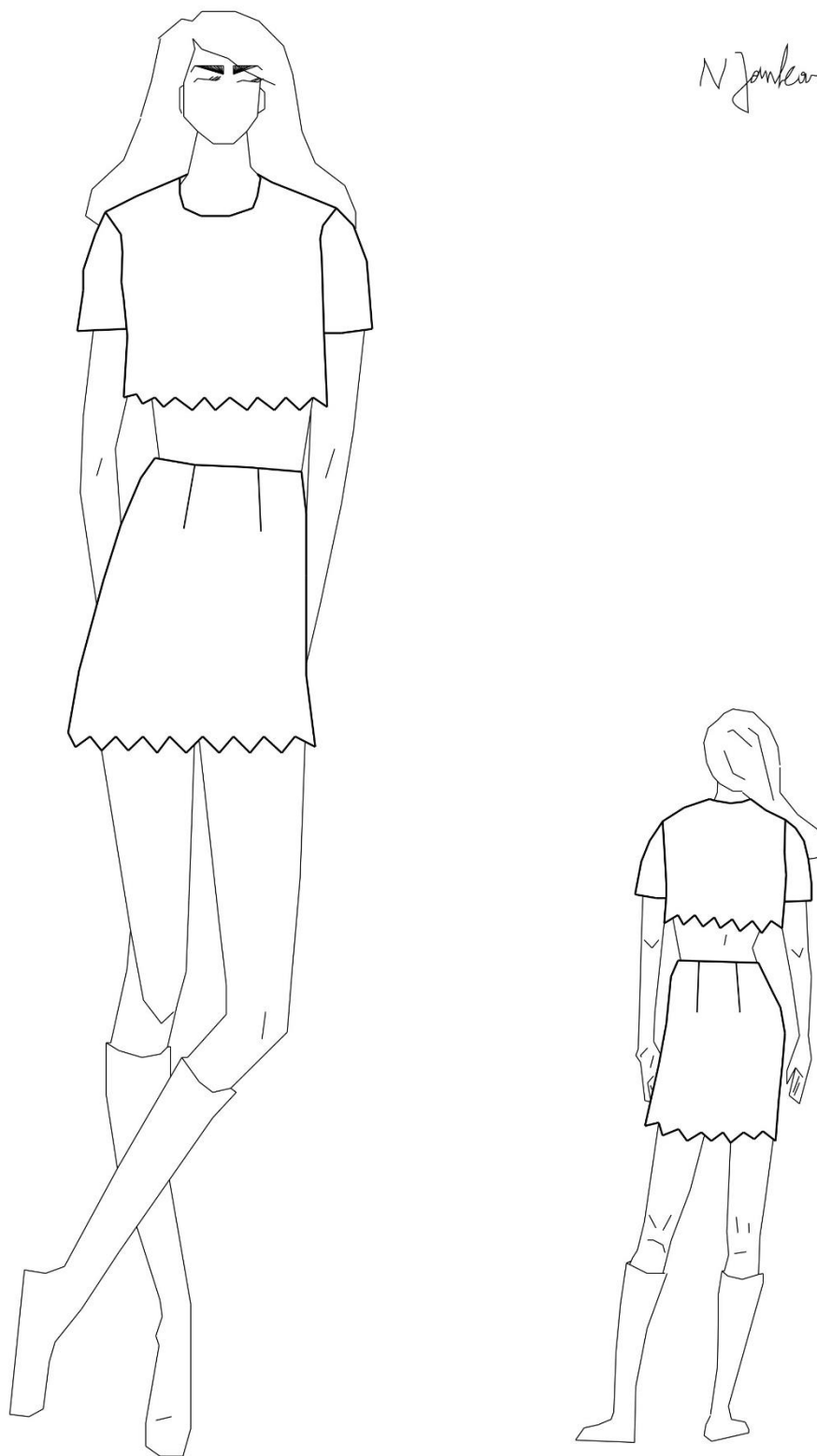
Slika 54.: Model 3

N. Jonković 2017

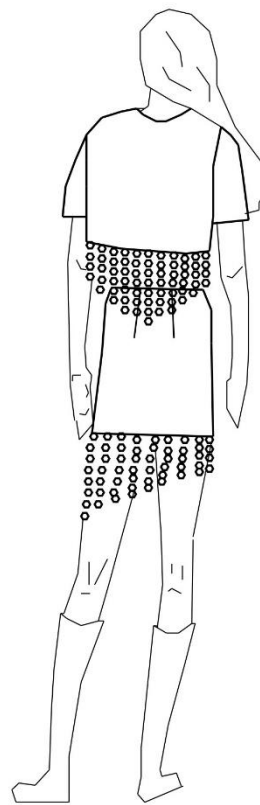
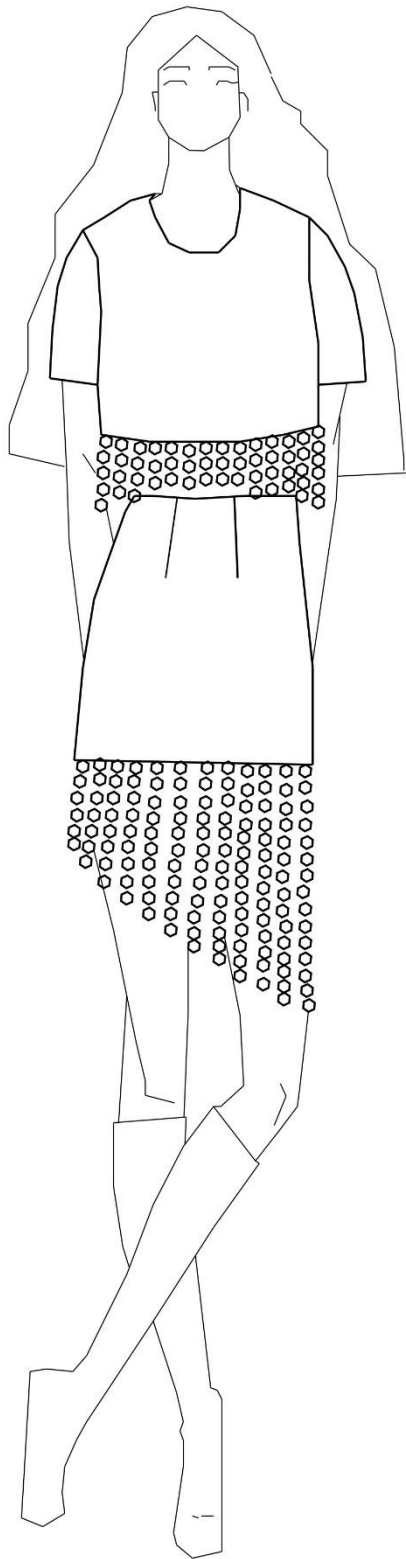
Slika 55.: Model 4

N. Janković 2017

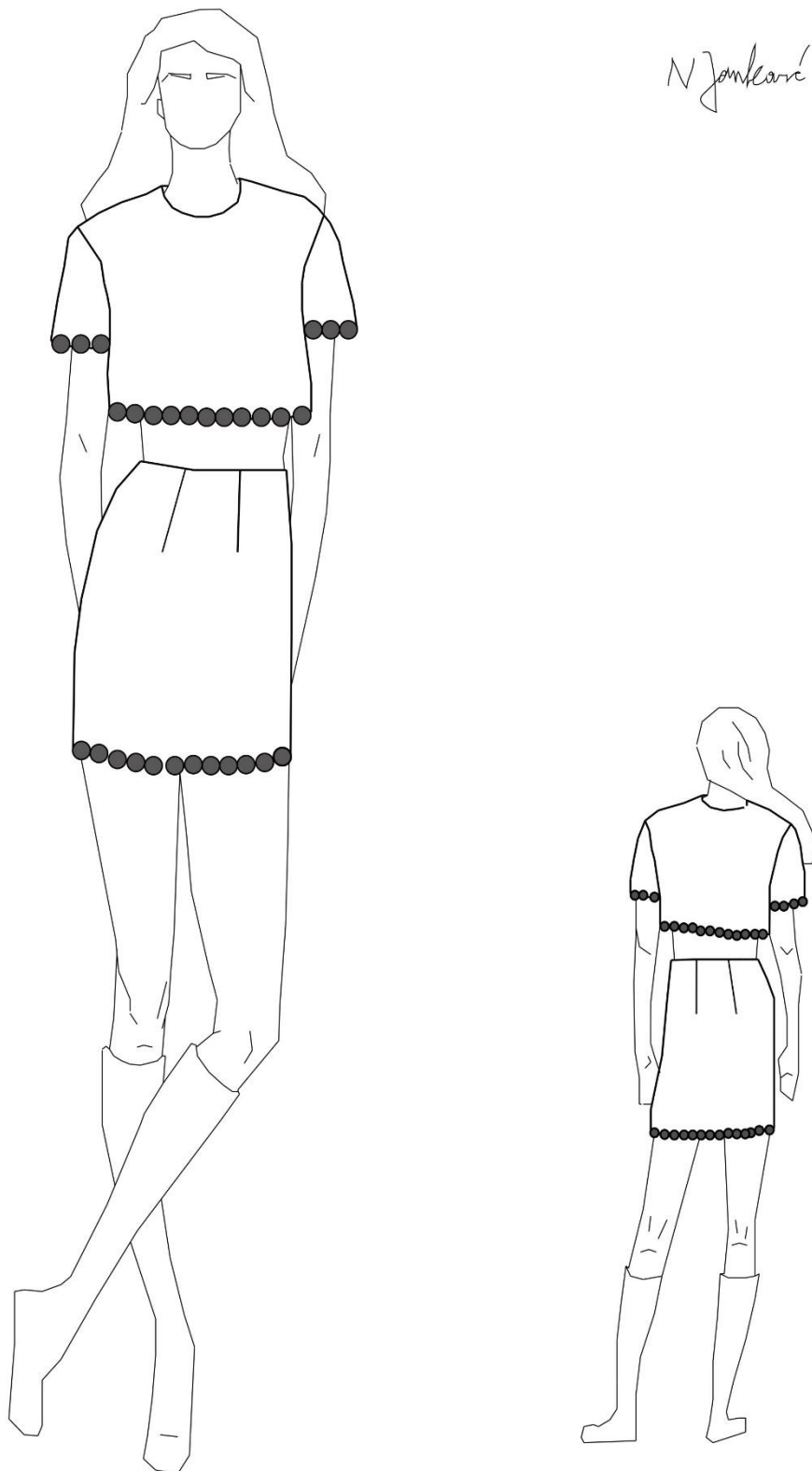
Slika 56.: Model 5

N. Janković 2017

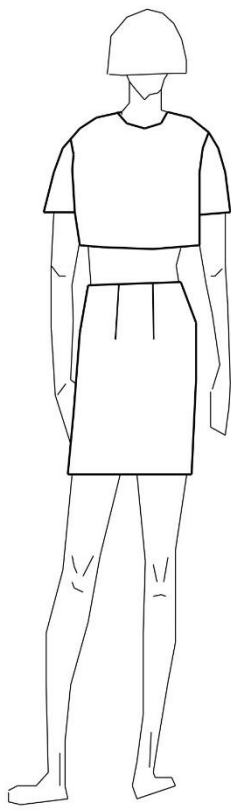
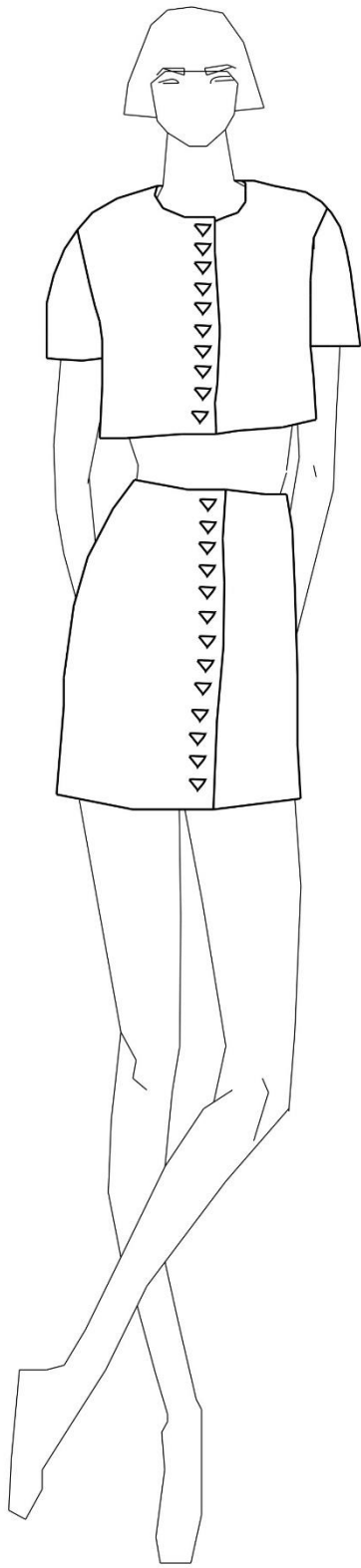
Slika 57.: Model 6

N. Jonković 2017

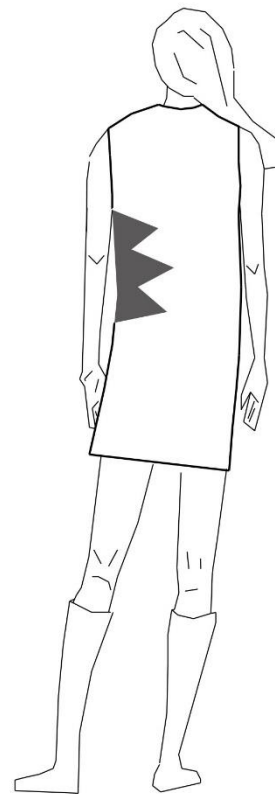
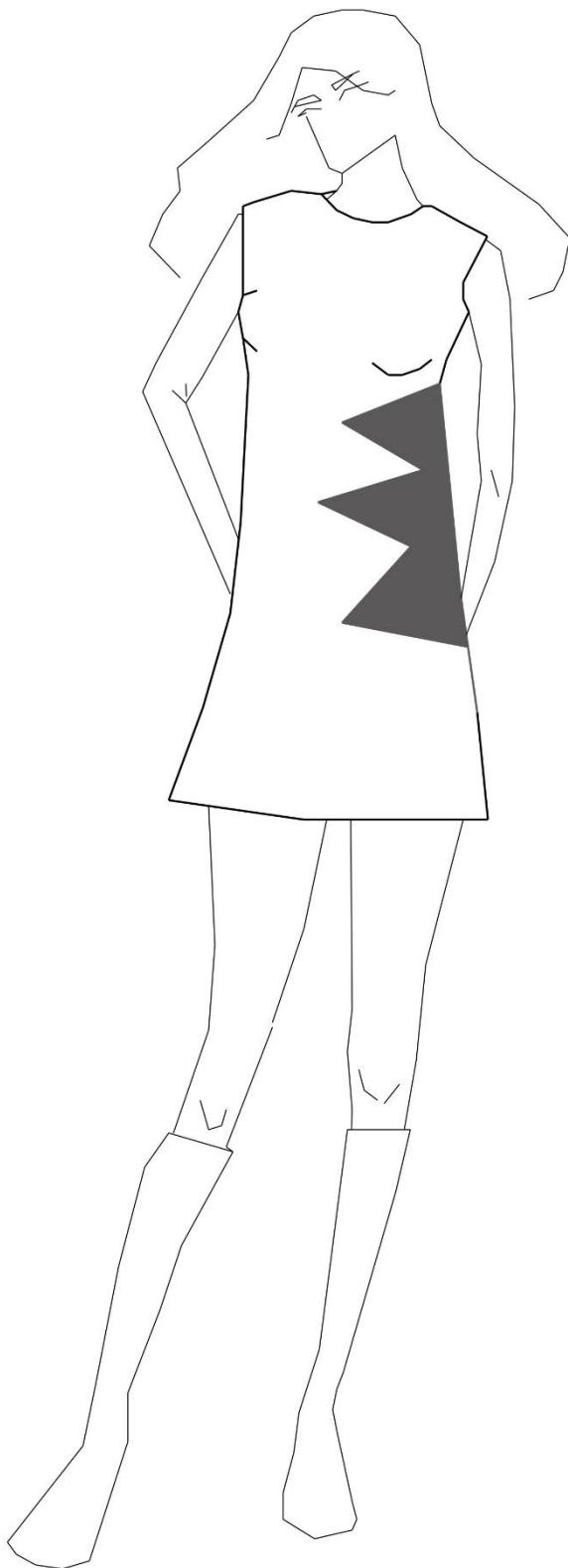
Slika 58.: Model 7

N. Janković 2017

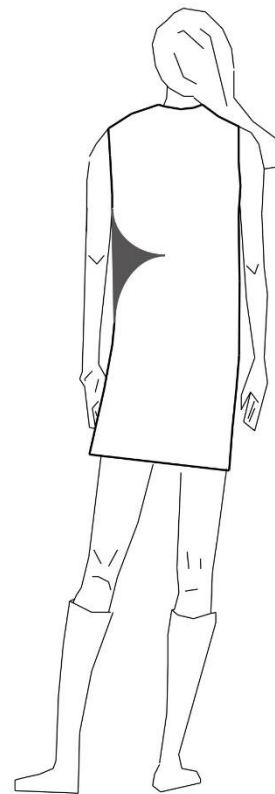
Slika 59.: Model 8

N. Janković 2017

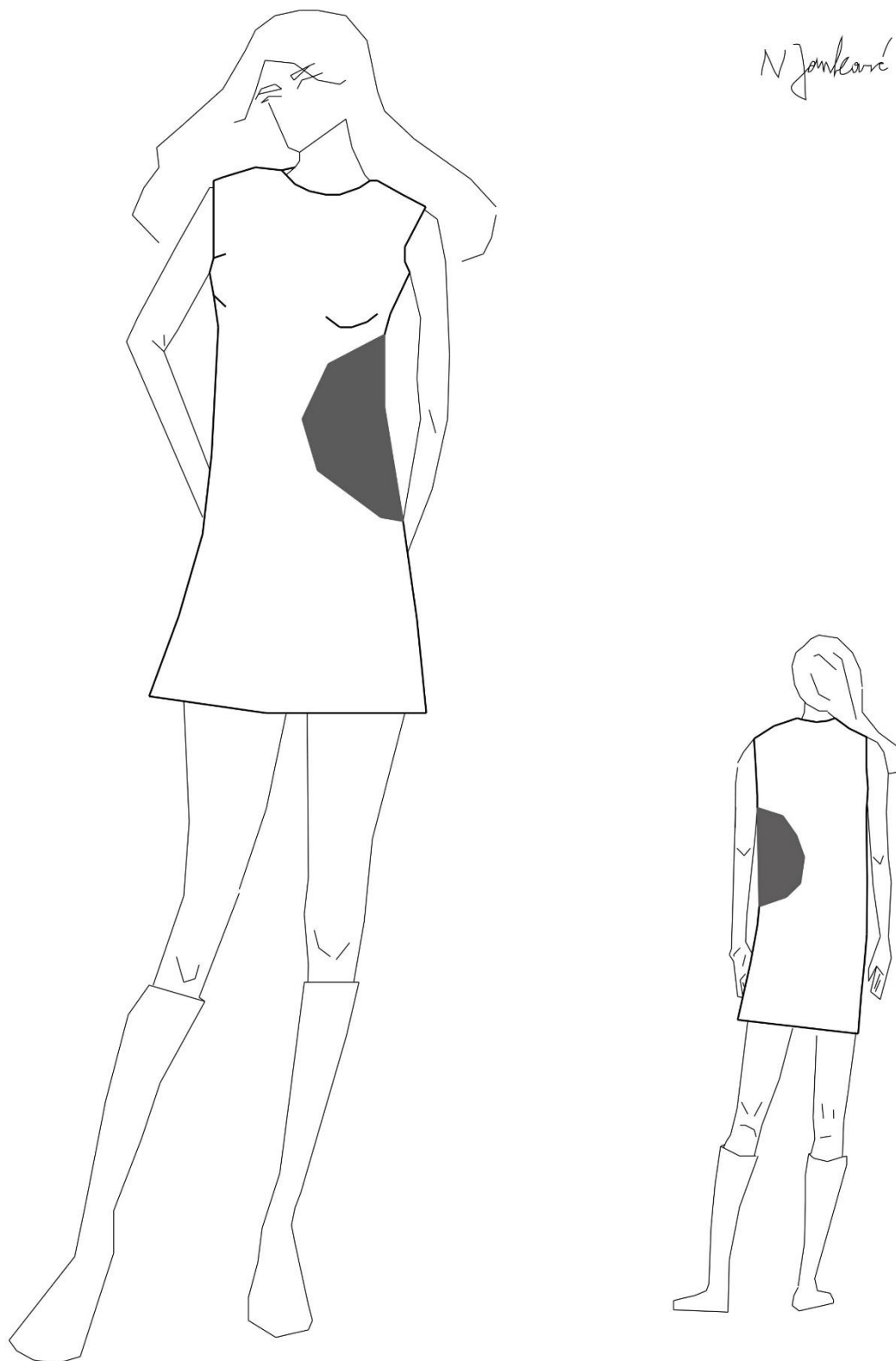
Slika 60.: Model 9

N. Janković 2017

Slika 61.: Model 10

N. Janković 2017

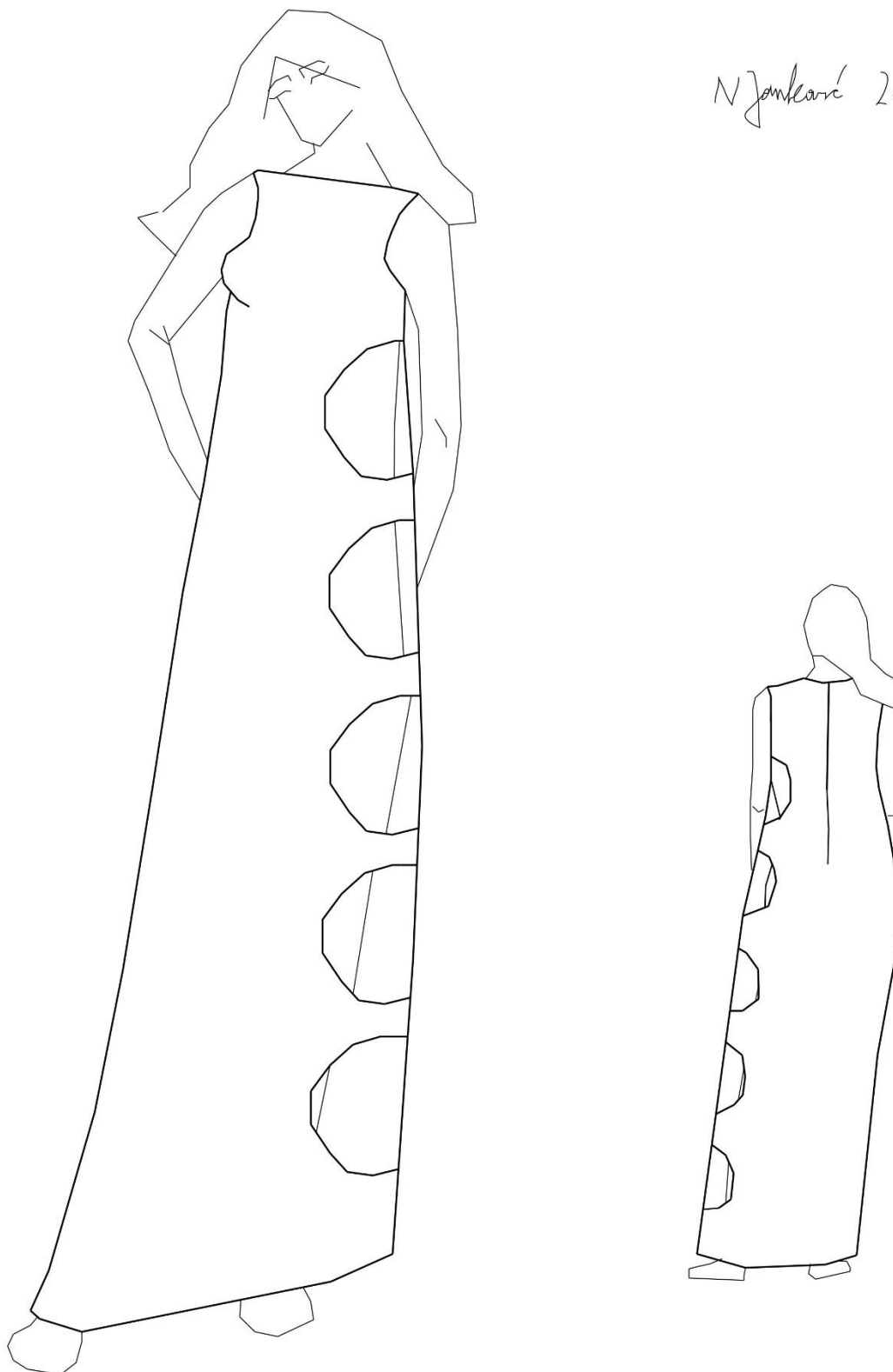
Slika 62.: Model 11

N. Janković 2017

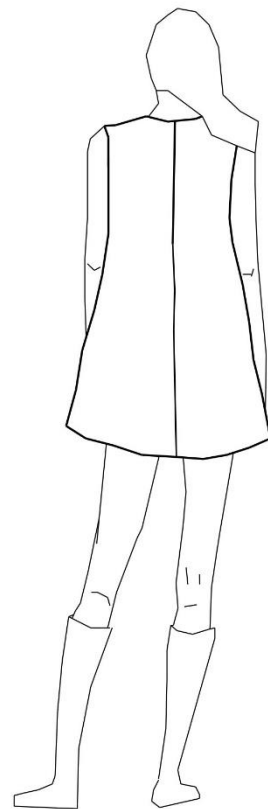
Slika 63.: Model 12

N. Janković 2017

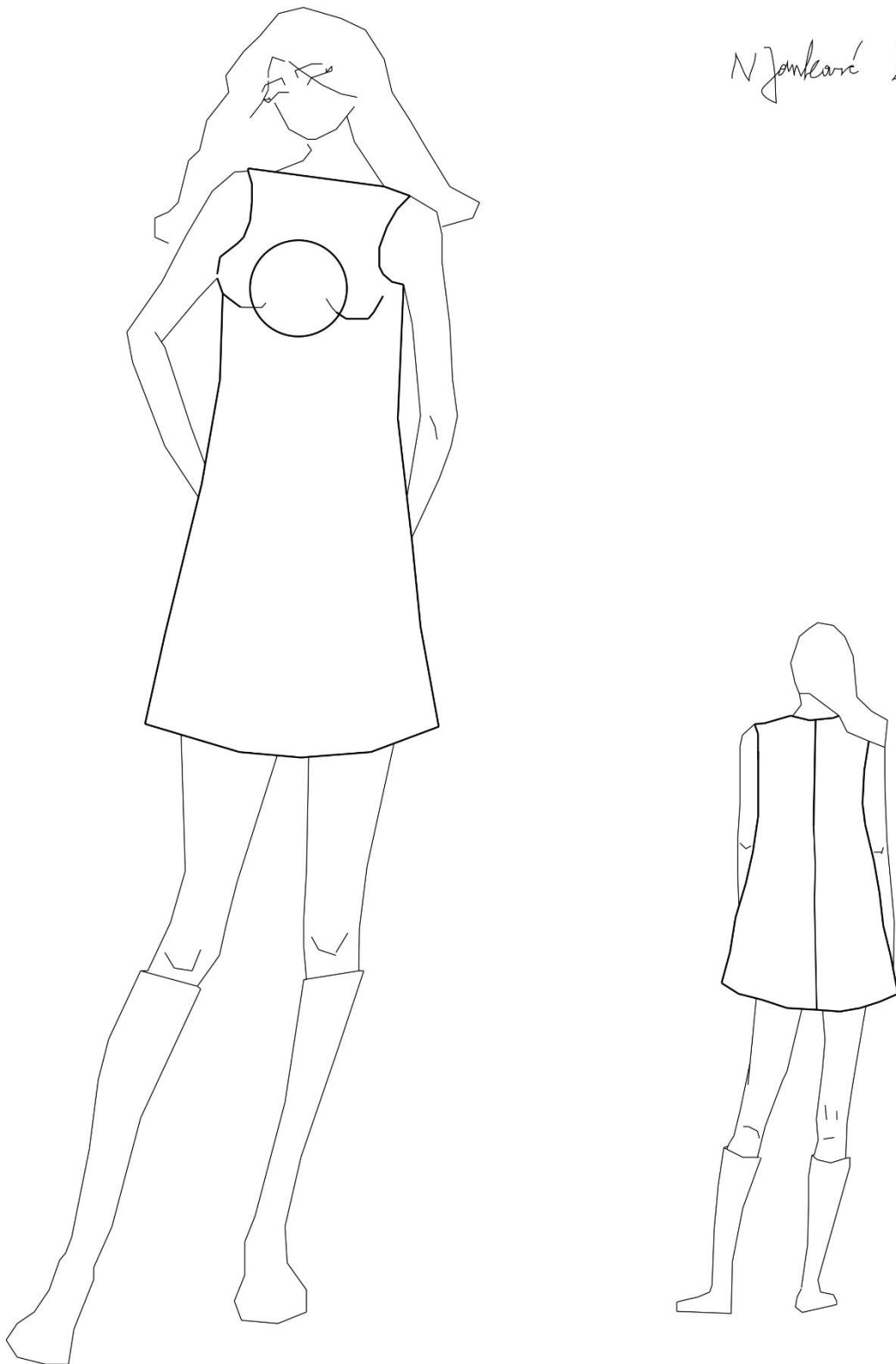
Slika 64.: Model 13

N. Janković 2017

Slika 65.: Model 14

N. Janković 2017

Slika 66.: Model 15

14. ZAKLJUČAK

Space age je period u povijesti čovječanstva koji je uvelike utjecao na mnoge aspekte u ljudskim životima, preko znanosti sve do umjetnosti i dizajna. Njegov utjecaj na glazbenu umjetnost rezultirao je glazbenicima koji su pisali pjesme o astronautima, svemiru i sličnoj tematici, ali su i odjevali se u odjeću svemirskog karaktera. U arhitekturi i dizajnu interijera utjecaj Space age stila se očitovao u minimalizmu i ravnim i geometrijskim oblicima, što je bilo slično i kod dizajna odjeće. Stripovi i filmovi su pod utjecajem Space age perioda pričali i prikazivali priče o junacima koji putuju Svemirom i njihovim dogodovštinama. S druge strane, što se tiče tehnologije i znanosti, izumi novih vlakana su dali kombinacije novih materijala pogodnih za stvarni odlazak u Svemir, jer su štitili ljudsko tijelo i život čovjeka od raznoraznih vrsta opasnosti i po život opasnih uvjeta. Svemirsko odijelo je nastalo iz modificiranih odijela za nadzvučne letove, a bilo je sastavljeno od novonastalih vlakana, bez kojih put u Svemir ne bi bio nit moguć, nit proveden. Astronauti i njihova svemirska odijela su bili izlazili na naslovnice časopisa, a bili su inspiracija modnim dizajnerima. Modni dizajneri toga doba su eksperimentirali s raznoraznim mogućnostima koja su novonastala vlakna pružala. Proizvođači vlakana su davali imena tim vlaknima koja se i dan danas koriste. Space age moda je jako veliku povezanost i utjecaj imala na uniforme, pa su cijenjeni modni dizajneri toga doba bili zapošljavani u cilju redizajniranja uniforma u futurističkom stilu za osoblja raznoraznih uslužnih objekata, aviona, medicinskih ambulanta, itd. Čudnovate odjevne kombinacije uljepšavale su radne dane osoblju, a klijenti su dobivali dojam da putuju u Svemir. Futurizam i Space age tada kao da je dopirao u sve dijelove života ljudi, bio je neizbježan, ali i zanimljiv za vidjeti zbog svoje čudnovatosti. Modni futurolozi su bila tri dizajnera: Courrèges, Cardin i Rabanne, koja su djelovala u Parizu. Njih trojica su bili pod utjecajem tadašnje mode za *youthquake* generaciju i stvarali su odjeću prilagođenu za mlade. Odjeća za mlade do dolaska modnih revolucionara 1960.-ih godina nije postojala, a Space age moda je davala mladenački duh svojim odjevnim kombinacijama koje su bile prepune geometrijskih linija i oblika, te su češće otkrivale nego sakrivala tijelo. Odjevne kombinacije kolekcije ovog diplomskog rada su inspirirane već navedenim modnim futurolozima i njihovom minimalističkom modom i nenosivim materijalima koje su koristili u svome radu i dizajnu. Space age moda je utjecala na dizajn i umjetnost, a dan danas zna biti oživljena zbog svoje bizarnosti, posebnosti i čudnovatosti. Danas dizajneri i umjetnici diljem svijeta koriste futurističke motive Space age-a u svojim radovima, ili kao male detalje ili kao inspiracije za cjelokupno umjetničko djelo.

15. LITERATURA

- Deslanders, Yvonne; Boucher, Francois: *20,000 Years of Fashion: The History of Costume and Personal Adornment*, H. N. Abrams, 1987.
- Dylan, Bob: *Chronicles Volume One*, SIMON&SCHUSTER PAPERBACKS, New York, 2004., str.114
- Čunko, Ružica; Andrassy, Maja: *VLAKNA*, ZRINSKI d.d., Zagreb, 2005.
- Vinković, Maja: *Likovno projektiranje odjeće I*, CICERO d.o.o., Zagreb, 2014.
- Pavitt, Jean: *FEAR AND FASHION IN THE COLD WAR*, V&A Publishing, Victoria and Albert Museum, London, 2008.
- Steele, Valerie: *THE BERG COMPANION TO FASHION*, Berg Publishers, 2010.
- Bernard, Barbara: *FASHION IN THE 60'S*, Academy Editions, London, 1978.
- Eubank, Keith; Tortora G., Phyllis: *Survey of the Historic Costume, 5th Edition*, Fairchild books, 2009.
- URL: <http://www.ship.gr/age/sp.htm>, pristupljeno: kolovoz 2017.
- URL: <https://history.nasa.gov/sputnik/>, pristupljeno: kolovoz 2017.
- URL: http://apollotribute2.blogspot.hr/2006_04_01_archive.html, pristupljeno: kolovoz 2017.
- URL: <http://www.nytimes.com/1990/11/18/magazine/on-q.html?pagewanted=all&src=pm>, pristupljeno: kolovoz 2017.
- URL: <http://www.baltimoresun.com/la-trw-google18-2008may18-story.html>, pristupljeno: kolovoz 2017.
- URL: <http://web.archive.org/web/20140417000104/http://archpaper.com/news/articles.asp?id=3000>, pristupljeno: kolovoz 2017.
- URL: http://cwis.usc.edu/dept/LAS/history/historylab/LAPUHK/Text/Concepts/Icons/Icons_LAX.htm, pristupljeno: kolovoz 2017.
- URL: <https://www.treehugger.com/interior-design/look-alison-smithsons-1956-house-future.html>, pristupljeno: kolovoz 2017.
- URL: https://books.google.hr/books?id=uU0Md8WT33kC&pg=PA112&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false, pristupljeno: kolovoz 2017.
- URL: <http://www.dargaud.com/bd/Valerian>, pristupljeno: kolovoz 2017.

- URL: <http://www.imdb.com/list/ls008345968/>, pristupljeno: kolovoz 2017.
- URL: <http://www.elgatogomezarts.com/>, pristupljeno: kolovoz 2017.
- URL: <https://www.thoughtco.com/mylar-polyester-film-608929> , pristupljeno: kolovoz 2017.
- URL: <http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=63206> , pristupljeno: kolovoz 2017.
- URL: https://www.researchgate.net/publication/233686679_The_Cultural_Politics_of_the_Uniform, pristupljeno: kolovoz 2017.
- URL: <http://www.maryhop.com/blog/en/categories/flight-attendant/the-fabulous-uniforms-of-the-olympic-airways> , pristupljeno: kolovoz 2017.
- URL: <https://www.nasa.gov/audience/forstudents/k-4/stories/nasa-knows/what-is-a-spacesuit-k4.html> , pristupljeno: kolovoz 2017.
- URL: http://www.fashion-era.com/the_1960s_mini.htm , pristupljeno: kolovoz 2017.